

NYETABLERINGER I NORGE

KARTLEGGING AV ENTREPRENØRSKAP BLANT SENIORER

FEBRUAR 2018

INNHOOLD

OPPSUMMERING _____	1
INNLEDNING _____	4
METODE OG GRUNNLAGSTALL _____	7
SENIOR-GRÜNDERSKAP I NORGE _____	8
REGIONALE FORSKJELLER I SENIOR-GRÜNDERSKAP _____	9
ØKONOMISK ANALYSE – VEKST I OMSETNING OG SYSSELSATTE __	16
VEDLEGG _____	24

KORT OM RAPPORTEN

Denne rapporten er skrevet av NyAnalyse AS på oppdrag fra Senter for seniorpolitikk (SSP) og Innovasjon Norge. Hensikten er å kartlegge gründerskap blant seniorer, samt analysere hvordan nyetablerte bedrifter, fordelt etter alder gjør det – over tid – med hensyn til vekst i omsetning og antall arbeidsplasser. NyAnalyse er et uavhengig rådgivnings- og utredningsselskap med spisskompetanse innen samfunnsøkonomisk analyse, næringspolitikk samt arbeidslivs- og seniorpolitikk. Funn og konklusjoner i denne utredningen representerer NyAnalyse sine egne faglige vurderinger.

Rapporten er utarbeidet av:

Terje Strøm, sjeføkonom

Cassandra Velten, samfunnsøkonom

Rajee Sivam, seniorøkonom

OPPSUMMERING

At vi lykkes med privat jobbvækst vil være en forutsetning for å kunne bære utgiftene til velferdsamfunnet i fremtiden. I tilknytning til dette er det viktig at mange velger å starte sin egen virksomhet. Potensialet for dette er også stort blant seniorerne i norsk arbeidsliv. Vår gjennomgang viser at mange gründere er over 50 år når de starter egen virksomhet, og at flere av disse lykkes bra når vi måler etter vekst i omsetning og antall ansatte.

Gjennomgang av databasen gir følgende funn:

Ifølge Brønnøysundregisteret var det 25.158 nye registrerte aksjeselskaper i 2016. Ved hjelp av aksjonærregisteret og regnskapstall for 2016 har vi identifisert 19.743 av disse med hensyn til alder på hovedaksjonær.

- I vår regnskapsdatabase er over en fjerdedel (26 pst) startet av en person over 50 år. Det er dermed et betydelig antall senior-gründere som medvirker til verdiskaping og sysselsetting i norsk økonomi.
- Overført på hele befolkningen tilsvarer dette nesten 6.500 nyetableringer.¹

Næringsforskjeller: Eiendom og forretningsmessig tjenester vanligst hos seniorer

Analysen viser at det i aldersgruppen over 50 år er en relativt større andel hovedaksjonærer innen fast eiendom, forretningsmessig tjenesteyting og faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting sammenlignet med i aldersgruppen under 50 år:

- En relativt stor andel av de over 50 er seniorgründere innen faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting (7,3 pst vs. 4 pst i aldersgruppen under 50 år).
- Det er relativt flere av seniorgründerne som starter opp bedrift innen omsetning og drift av fast eiendom (16 pst), sammenlignet med de under 50 år (nesten 14 pst). Omsetning og drift av fast eiendom er også næringen med høyest andel hovedaksjonærer over 50 år, og næringen med nest høyest andel hovedaksjonærer under 50 år.
- Bygg og anlegg er den største næringen for aldersgruppen under 50 år, med omtrent 16 prosent hovedaksjonærer i denne aldersgruppen, og den tredje mest vanlige næringen for seniorgründere (14 prosentandel). Det er dermed en relativt høyere andel av de yngre gründere som er hovedaksjonærer innen denne næringen.
- I aldersgruppen over 50 år er det andelen hovedaksjonærer innen forretningsmessig tjenesteyting noe større (12,8 pst vs. 11,8 pst i aldersgruppen under 50 år).
- Det er en større andel seniorgründere innen bergverksdrift og utvinning samt innen elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning, samtidig som seniorgründerne er underrepresentert innen IKT, Finansiering- og forsikringsvirksomhet samt innen overnattings- og serveringsvirksomhet. Under 2 av 10 hovedaksjonærer i IKT-næringen er over 50 år, mens nesten 6 av 10 hovedaksjonærer innen elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning er over 50 år.

Fylkesforskjeller: Noe seniorovervekt i Akershus, sammenliknbart mindre i Oslo

Det er forholdsvis høy andel senior-gründere i Troms, Møre og Romsdal og Vestfold, mens det er forholdsvis lav andel hovedaksjonærer over 50 år i Oslo, Finnmark og Vest-Agder. Hovedandelen av hovedaksjonærene i samtlige fylker er imidlertid under 50 år.

¹ Størrelsen på bedriftsutvalget gjør at statistiske lovmessigheter kan anvendes.

- Det er relativt flere av senior-gründerne som starter opp bedrift i Akershus iff. oppstartere under 50 år. (13,4 pst sammenliknet med 11,7 pst).
- Korrigert for innbyggertall er det flest voksne gründere i Akershus, Vestfold og Telemark. Færrest er det i Nord-Trøndelag og Sogn og Fjordane.
- I Oslo er det relativt færre seniorer som starter opp sin egen bedrift (12,3 pst), sammenliknet med nesten 19 prosent for oppstartere under 50 år. Befolkningen i Oslo er yngre enn i resten av landet, og det er selvsagt en av forklaringene bak dette.

Annet

Funn om nyetablering av aksjeselskaper og seniorer (2014-2015):

- Det ble startet ca. 26.000 bedrifter i 2015.
- Senior-gruppen er mer aktiv som andel av nyetableringer for menn enn for kvinner.
- Ca. 42 prosent av mannlige oppstartere av AS er seniorer mellom 45 og 66 år.
- Ca. 38 prosent av kvinnelige oppstartere av AS er seniorer mellom 45 og 66 år.
- For senior-gründere over 67 år er andelen nyetableringer mellom 2 og 3 prosent, og antallet aksjeselskaper 67+ åringene startet opp i 2014 og 2015 var samlet ca. 1.600 bedrifter.

Bedriftsøkonomisk analyse

- Ved hjelp av finansiell og eierskapsdata for 2013-2016 har vi identifisert og klassifisert et større utvalg bestående av 3.780 oppstartsbedrifter.
- Vi har deretter delt datasettet inn i bedrifter eid av personer over og under 50 år (hovedaksjonær), og målt disse med hensyn til vekst i omsetning og antall ansatte.
- Vi finner at 2.710 bedrifter var eid av personer under 50 år (unge), og at 1.070 bedrifter var eid av personer over 50 år (seniorer).
- Videre finner vi at bedrifter drevet av personer under 50 år (gruppe 1) hadde en gjennomsnittlig årlig vekst i omsetning på litt under 14 prosent, og en gjennomsnittlig årlig vekst i antall ansatte på om lag 10 pst.
- Gruppe 2 (over 50 år) har en gjennomsnittlig årlig omsetningsvekst på 8 prosent og en gjennomsnittlig årlig vekst i antall ansatte på om lag 3 prosent.
- Bildet er litt mer sammensatt når tallene er brutt ned på næringsnivå, men helt overordnet finner vi at bedrifter eid av personer under 50 år har høyere gjennomsnittlig vekstrate innen de fleste næringene mht. omsetning og antall ansatte enn de over 50 år.

Viktige funn fra SSB-studie

SSB-studien viser at aksjeselskaper som startes av kvinner overlever oftere enn de som startes av menn:

- Ca. 53 prosent av alle aksjeselskap startet av kvinner overlever 5 årsdagen, mens ca. 51 prosent av aksjeselskapene startet av menn overlever 5 årsdagen.
- Overlevelse frem til minst 3-årsdagen for et aksjeselskap ligger på nesten 66 prosent for kvinner og 63 prosent for menn ifølge SSB.

Studien viser at aksjeselskaper startet av de i aldersgruppen 35-44 år og i aldersgruppen 45-54 år har høyest overlevelseshastighet, mens aksjeselskaper startet av de aller yngste og de aller eldste har lavere overlevelseshastighet:

- Færrest unge oppstartere (16-24 år) klarer å holde bedriften gående i fem år. Kun 43 prosent av aksjeselskapene etablert av unge oppstartere overlever femårsdagen.
- Overlevelseshastigheten etter 5 år for de eldste oppstarterne (67 år+) ligger omtrent på nivå med overlevelseshastigheten for de unge oppstarterne, med ca. 44 prosentandel av bedriftene som overlever femårsdagen.
- Høyest andel av aksjeselskapene som klarer seg minst hele femårsperioden fra oppstart, etableres av oppstartere i alderen 35-44 år, med nær 53 prosentandel bedriftsoverlevelse.
- Deretter følger gruppen 45- 54 år med 51,5 prosentandel overlevelse til femårsdagen til bedriften.

Omsetning: Menn og seniorer best på vekst i omsetning?

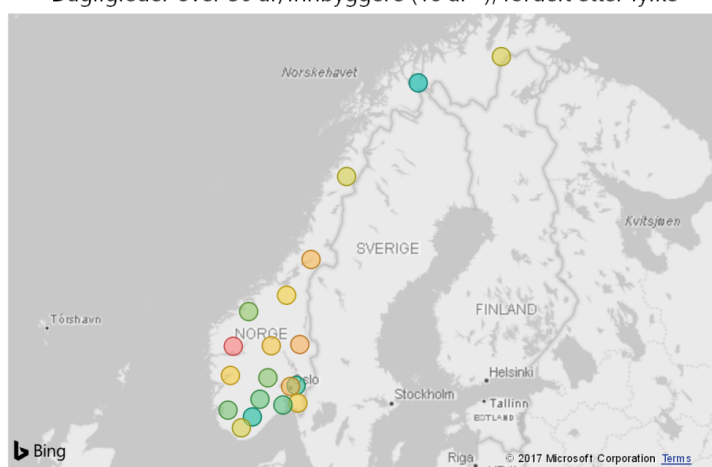
- Andel aksjeselskaper med vekst i omsetning etter 5 år er høyest for gruppen 45 -54 år (seniorer light) med 4 av 5 selskaper (80 pst).
- For gruppen 55-66 år er det noe lavere med nær 78 prosent, men også dette er høyt.
- Menn har høyest andel med vekst i omsetning med ca. 80 prosent mot drøyt 76 prosent for kvinner.

Ansatte: Kvinner og de unge best på jobbvekst?

- Andel aksjeselskaper med vekst i sysselsatte etter 5 år, er høyest i gruppen 25-34 år med 6 av 10 som øker antallet ansatte fra oppstartsåret.
- For senior-etablerere er det noe lavere med halvparten (50,2 pst) for 45-54 åringer som starter eget aksjeselskap.
- Andel aksjeselskaper med vekst i ansatte er høyest for kvinnelige gründere med 57,5 prosent sammenliknet med 51,1 prosent for menn som starter AS.

Illustrasjon av daglig leder «tetthet» over 50 år geografisk:

Dagligleder over 50 år/innbyggere (18 år+), fordelt etter fylke

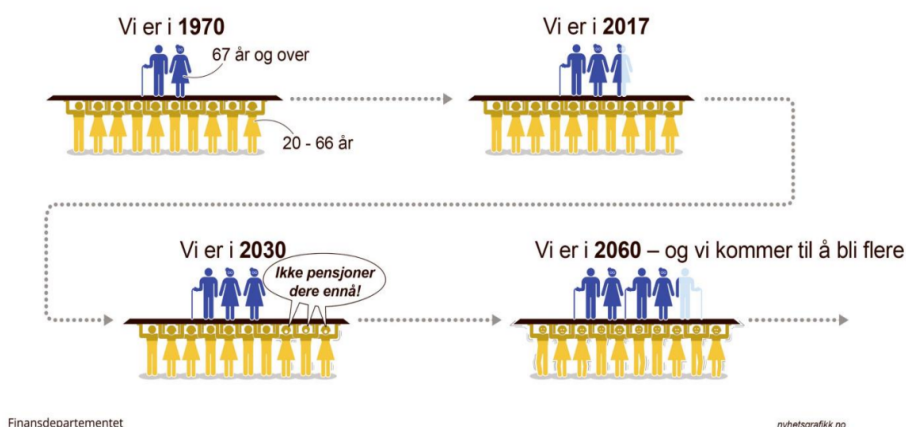

Fargekartet angir antall daglige ledere over 50 år som prosentandel av antall innbyggere over 18 år, fordelt etter fylke. Rødt indikerer lav, gul er nøytral og grønn indikerer høy.

INNLEDNING

Norsk økonomi er inne i en omstillingsfase, drevet av prisfallet på det sorte gullet og av behovet for nytenkning og satsing på andre vekstnæringer. I en markedsbasert økonomi er endringsagenten ofte den risikovillige entreprenøren. Det er derfor urovekkende at relativt få har gründerambisjoner i Norge sammenlignet med andre land og at næringslivets omdømme blant de unge i befolkningen, ifølge NHO, ligger på et lavt nivå.

I dagens Norge er vi blitt langt mer opptatt av positive effekter knyttet til oppstartvirksomhet og gründerskap. Særlig har problemstillingen om hvordan vi kan sikre oss at det skapes nok arbeidsplasser i privat sektor, som i neste runde kan finansiere velferden vår, fått fornyet fokus. Dette skyldes blant annet at Norges statsfinanser etter 2030 vil svekkes som følge av bla. lavere inntekter fra oljesektoren, svakere utvikling i produktivitet og betydelig vekst i utgifter til alderspensjoner. Det er skissert et inndekningsbehov fra 2030 på 5 milliarder kroner årlig. For å hindre upopulære kutt i velferdstjenester er Norge blant annet enda mer avhengig av at seniorer står lenge i arbeidslivet. Gode muligheter til å starte egen bedrift som senior er i den sammenheng derfor svært viktig.

Kilde: Perspektivmeldingen 2017

Som figuren fra Perspektivmeldingen illustrerer vil antallet i aldersgruppen 67 år og over stige betydelig frem mot 2030, og deretter stige videre. Det er verdt å se på at forholdstallet «over 67 åringen» i forhold til antallet «20-66 åringen» holdt seg stabilt fra 1970 til i dag. Det er dermed en betydelig større utfordring samfunnet står overfor de neste 20 årene.

Frem til nå har det vært et sterkere fokus på de økonomiske kostnadene ved at yrkesdeltakelsen faller samt ved stigende offentlige utgifter til pleie- og omsorg, overføringer og pensjon til eldre. Denne diskusjonen har til tider vært lite nyansert. Flere forhold knyttet til eldre som ressurs har vært underbelyst. For eksempel har spørsmålet om hvordan seniorer som gründere, investorer og mentorer og betydningen av dette for verdiskapingen i Norge ikke blitt løftet frem i debatten.

HØY KOMPETANSE, ERFARING OG GODT NETTVERK

Seniorer er en gruppe som innehar høy kompetanse, erfaring og et godt nettverk etter mange år i arbeidslivet. Disse er derfor godt utrustet til å innta rollen som endringsagenter. Vi ønsker derfor å kartlegge andelen nyetablerte aksjeselskaper eid av personer over 50 år (hovedeier), samt om hvorvidt bedrifter eid av seniorer har høy overlevelsesrate, omsetning og arbeidsplasser sammenliknet med bedrifter som er eid av personer under 50 år. Det finnes etter vår kjennskap ingen slike studier for Norge. I andre land er det gjort analyser med begrenset verdi siden utvalget har vært for lite. En studie omtalt i New York Times sier at «*Innovators get better with age*», men det er ikke det samme som suksess ved nyetableringer.²

Regjeringen har i sin strategi for et aldersvennlig samfunn, «Flere år – flere muligheter», lagt vekt på hvordan man skal utnytte ressursene som eldre har i enda større grad. Styringsdokumentet løfter frem forlenget arbeidsliv og aldersvennlige lokalsamfunn som viktige satsingsområder. Blant annet fremheves det at eldre bidrar både direkte og indirekte til økonomien gjennom yrkesdeltakelse, forbruk og sparing. I tiden fremover vil de blir en viktig forbrukergruppe bak etterspørselen etter mange tjenester som velferdsteknologi mv.

Et overordnet mål for SSP er å bidra til at økt yrkesaktivitet blant eldre arbeidstakere. De ønsker derfor i denne sammenheng å vurdere om oppstart av egen virksomhet kan bidra til å nå dette målet. Seniorer har også ofte en støttende rolle for andre foretak i form av styreleder og –medlem, mentor, investor og nettverk. Verdien eller gevinsten for bedrifter av slik forretningsstøtte er ikke analysert i denne kartleggingen.

² <https://mobile.nytimes.com/2013/03/31/jobs/why-innovators-get-better-with-age.html>

Rapporten har kartlagt følgende:

- Antall og andel bedrifter der hovedeier er over 50 år blant nyetableringer i 2016.
- Antall og andel bedrifter fordelt etter aldersgruppe, fylke og næring.
- Gjennomsnittlig vekst i omsetning og antall arbeidsplasser blant bedrifter eid av personer over 50 år sammenliknet med resten av bedriftsutvalget.
- Overlevelse av nyetableringer fordelt etter alder. Her har vi lent oss på SSB, samt egne beregninger.

Boks 1. Definisjoner av sentrale begrep

En **etablerer** av AS defineres som en person eller et foretak som direkte eller indirekte har en eierandel (andel aksjekapital) over en viss grense i det nyetablerte foretaket, eller har en eierandel og er daglig leder, styreleder, nestleder eller styremedlem i samme foretak. Personen kan være aksjonær direkte i foretaket eller via et annet foretak.

Krav til eierandeler er:

- 100 prosent av et foretak med 1 aksjonær.
- Minst 40 prosent av et foretak med 2 aksjonærer.
- Minst 30 prosent av et foretak med 3 aksjonærer.
- Minst 20 prosent av et foretak med 4 eller flere aksjonærer.

Nyetablering er nye foretak korrigert for overdragelser. Det vil si at nye foretak som overtar en eksisterende virksomhet ikke regnes som en nyetablering, men bare som et nytt foretak.

Overlevelse: Et nyetablert foretak i år t har overlevd i år $t+n$ ($n \geq 1$) hvis det hadde aktivitet i form av omsetning eller sysselsetting i $t+n$. Overlevelse kan deles inn i to kategorier: 1. Direkte overlevelse: Foretaket overlever uten å skifte eier. 2. Overlevelse ved overdragelse. Et nyetablert foretak i år t som i år $t+1$ overdrar virksomheten til det nyetablerte foretaket.

Vekst i nyetablerte foretak måles i omsetning og antall sysselsatte. Siden en del foretak som er publisert som nyetableringer i år t ikke starter opp virksomheten før i $t+1$ vil omsetning og antall sysselsatte i t være noe lavt og medføre en stor vekst i sysselsettingen til år $t+1$.

Omsetning er definert som summen av godtgjørelse for salg til kunder, salg av handelsvarer og bruttoinntekt av annen næringsvirksomhet. Omsetning inkluderer leieinntekter og provisjonsinntekter, men ikke offentlige tilskudd eller gevinst ved salg av anleggsmidler. Merverdiavgift er ikke med i tallene.

Kilde: SSB

METODE OG GRUNNLAGSTALL

For å avdekke omfanget av seniorgründere og bedriftseiere i Norge mv. har vi tatt utgangspunkt i tre ulike datakilder:

- Enhetsregisteret fra Brønnøysund.
- Aksjonærregisteret (2014, 2015 og 2016 fra Skatteetaten).³
- Regnskapsdatabasen til NyAnalyse (Kilde: Brønnøysundregisteret).

Enhetsregisteret inneholder opplysninger om alle registrerte foretak i Norge, fordelt etter rolle, adresse, etableringsår mv.

Aksjonærregisteret inneholder opplysninger om hvem som eier AS Norge, og hvor mye de eier av hvert selskap. Denne inneholder også opplysninger om når eieren er født og hvor de er bosatt.

Regnskapsdatabasen til NyAnalyse inneholder generell regnskapsinformasjon fra Brønnøysundregisteret for samtlige norske selskaper. Dette er alt fra omsetning, antall sysselsatte, eiendeler mv. Databasen strekker seg 5 år + tilbake i tid.

Ifølge Brønnøysundregisteret var det 25.158 nyetablerte aksjeselskaper i 2016. Ved hjelp av eierskapsregisteret og regnskapsregisteret har vi identifisert 19.743 av disse med hensyn til hovedaksjonær, alder, kommune, fylke og næring. Vi har videre identifisert 10.134 av disse med hensyn til daglig leder og alder.

ØKONOMISK VEKSTANALYSE

For å sammenlikne gjennomsnittlig vekst mellom bedrifter eid av seniorer vs. unge har vi spesifisert et sett av individuelle bedriftskjennetegn målt i foretakets første hele driftsår. Det vil si året etter oppstart (etableringsår). Denne metodikken er også kjent som fast-effekt-modellering i litteraturen. Vi ser på forskjeller i gjennomsnittlig årlige vekstrater mellom gruppene.

³ Aksjonærregisteret er hentet fra Redaktørforeningen.

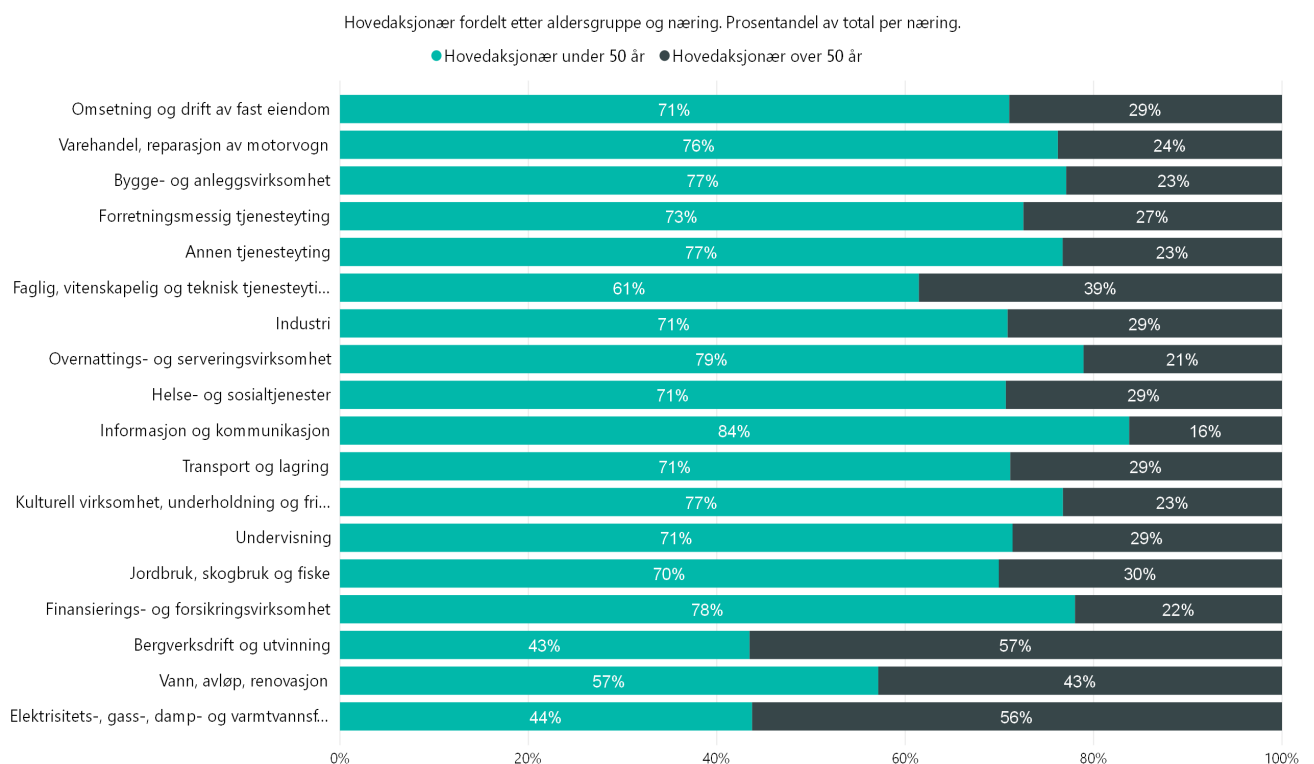
SENIOR-GRÜNDERSKAP I NORGE

I vår sammenkoblede database er over 1 av 4 (nesten 26 pst.) startet av en person over 50 år, og omtrent like mange daglige ledere er over 50 år ved oppstart.

Overført på hele populasjonen i Brønnøysundregisteret står seniorenene for nesten 6.500 oppstartsbedrifter i 2016. Det er dermed et betydelig antall senior-gründere som medvirker til verdiskaping og sysselsetting i norsk økonomi.

Fordelt etter næring finner vi at det er høyest andel hovedaksjonærer over 50 år innen bergverksdrift og utvinning samt kraftforsyning. Innen disse to næringene var nesten 6 av 10 hovedaksjonærer over 50 år. Det er relativt få observasjoner i data. Vi ser også at andelen hovedaksjonærer over 50 år er høy innen «faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting». Nesten fire av ti hovedeiere var over 50 år innen denne næringen, og med langt flere observasjoner. Næringen med lavest andel hovedaksjonærer under 50 år var informasjon og kommunikasjon. Seniorgründerne var hovedeier i under to av ti bedrifter i denne næringen.

FIGUR 1 HOVEDAKSJONÆR FORDELT ETTER ALDERSGRUPPE OG NÆRING. PROSENTANDEL AV TOTALT PER NÆRING.

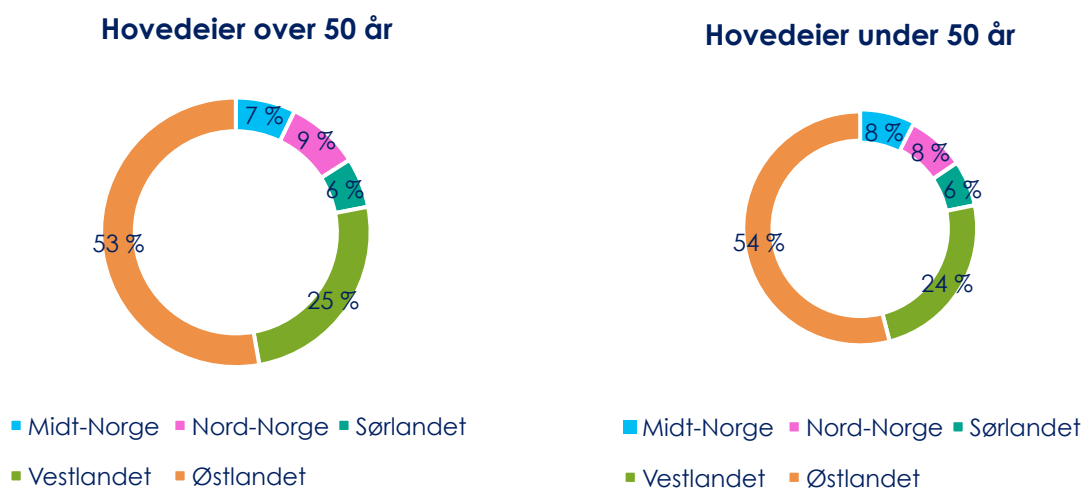

Kilde: Brønnøysundregisteret | Skatteetaten | NyAnalyse

REGIONALE FORSKJELLER I SENIOR-GRÜNDERSKAP

Vår database viser at det er ubetydelige regionale forskjeller med tanke på hvor i landet de over og de under 50 år etablerer sin bedrift. Resultatet gjenspeiler til en viss grad innbyggertallet i de ulike regionene, se Figur 2. I 2016 er 53 prosent av bedriftene med senior-gründere som hovedeier etablert på Østlandet, mens 54 prosent av bedriftene med yngre gründere er etablert på Østlandet. Til sammenligning er ni prosent av bedriftene med hovedeiere over 50 år etablert i Nord-Norge. En nesten like stor andel hovedeiere under 50 år har startet bedrifter i Nord-Norge (8 pst). Dermed viser analysen at det etableres flest bedrifter på Østlandet og Vestlandet, men at det er liten forskjell på om etablerer er over eller under 50 år.

FIGUR 2 PROSENTANDEL BEDRIFTER FORDELT ETTER ALDER OG LANDSDEL. 2016

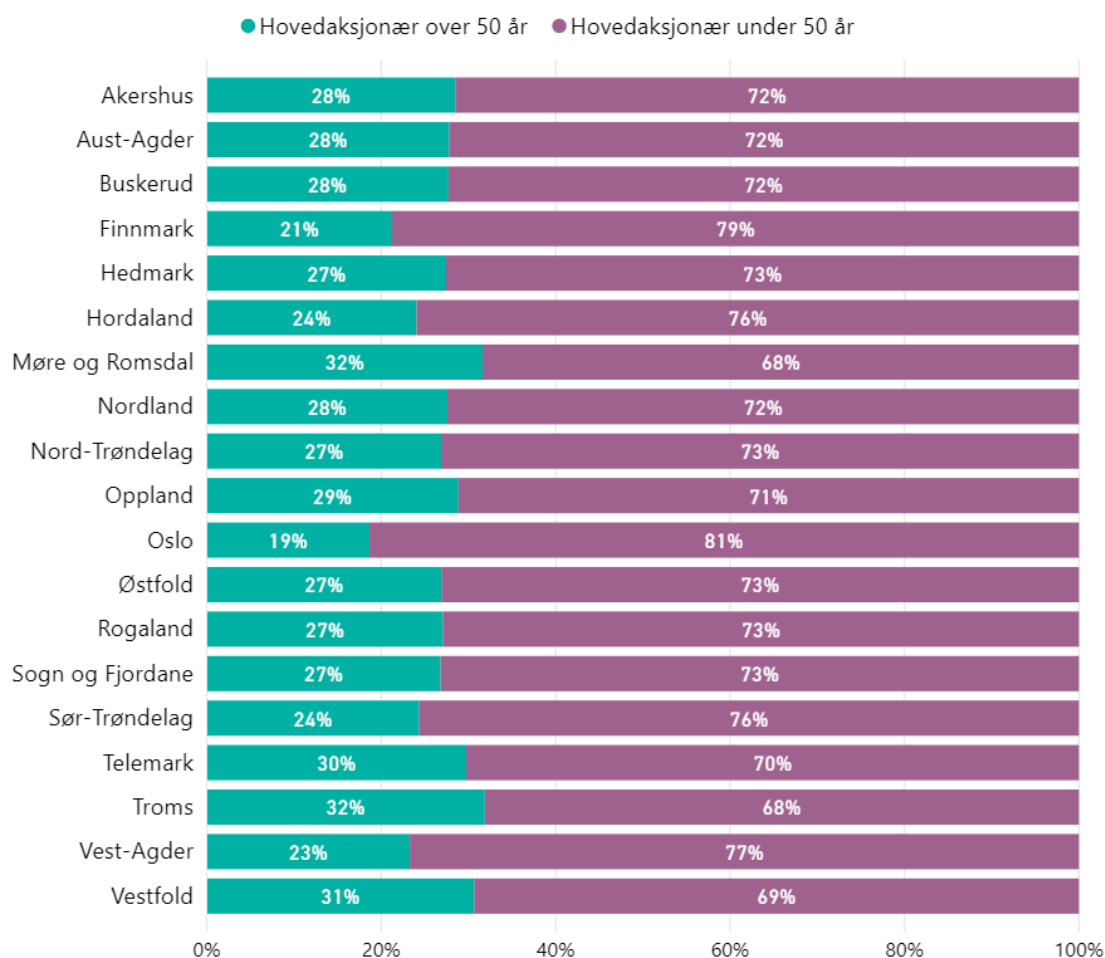
Kilde: Brønnøysundregisteret | Skatteetaten | NyAnalyse

Figur 3 viser aldersgrupperingen av hovedeierne innad i hvert fylke. I Troms og Møre og Romsdal er nesten en tredjedel av hovedaksjonærene over 50 år. Troms og Møre og Romsdal er dermed fylkene med høyest andel hovedaksjonærer over 50 år. Oslo er fylket med lavest andel hovedeiere over 50 år. I Oslo eies rundt 2 av 10 oppstartsbedrifter av personer over 50 år.

Boks 2. Høy andel entreprenørskap blant seniorer i Akershus

En mulig forklaring på at Akershus har større andel seniorer som starter egen bedrift er at utdanningsnivået er relativt høyere. I mange bransjer er det viktig med 10-15 års erfaring for å lykkes med egen bedrift, og da nærmer mange med høy utdannelse seg 50 år. Videre er det mange som flytter fra Oslo til omkringliggende kommuner som Asker og Bærum når de får barn. Ofte blir de boende. Et ønske om mer plass og noe lavere boligpriser i deler av Akershus, gjør at mange av de «driftige» entreprenører bor i Akershus ved fylte 50 år.

FIGUR 3 PROSENTANDEL BEDRIFTER, ETTER ALDERSGRUPPE OG FYLKE. ANDEL AV SAMLET PER FYLKE. 2016

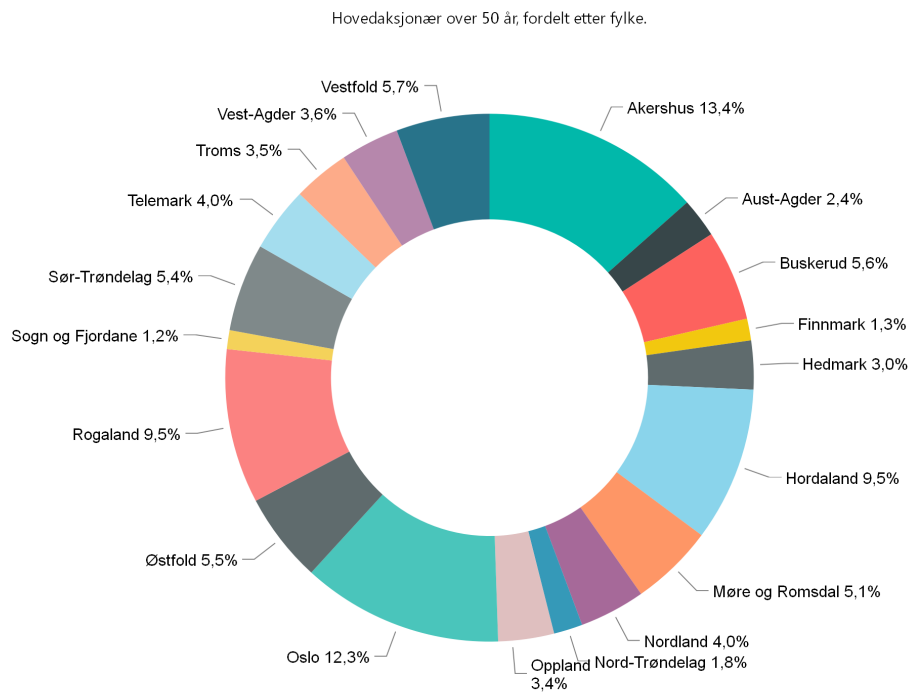
Kilde: Brønnøysundregisteret | Skatteetaten | NyAnalyse

Når vi betrakter fordelingen av gründervirksomhet på fylkesnivå ser vi at antallet og alderssammensetningen av seniorgründerskap til en viss grad følger innbyggertallet. Dette illustreres i Figur 4 og Figur 5.

Det er likevel noen spennende funn vi kan merke oss:

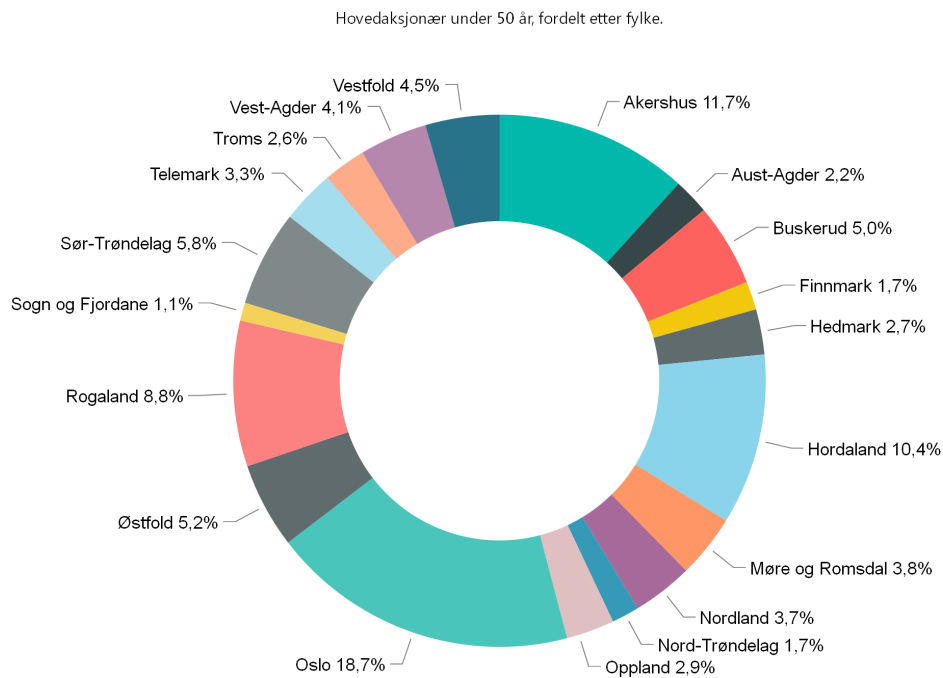
- Det er høyest andel hovedeiere over 50 år som etablerer egen bedrift i Akershus (13,4 pst) og Oslo (12,3 pst).
- Det er relativt flere gründere over 50 år i Akershus iff. oppstartere under 50 år. (13,4 pst sammenliknet med 11,7 pst).
- I Oslo er det relativt færre seniorer som starter opp sin egen bedrift (12,3 pst), sammenliknet med yngre (18,7 pst). Befolkningen i Oslo er yngre enn i resten av landet, og det er selvsagt en av forklaringene bak dette.
- Det kan se ut som at næringslivet og andelen gründere over 50 år, er relativt jevnt fordelt med noen unntak (Oslo og Akershus).

FIGUR 4 HOVEDAKSJONÆRER OVER 50 ÅR, FORDELT ETTER FYLKE. PROSENTANDEL AV TOTALT FOR HELE LANDET

Kilde: Brønnøysundregisteret | Skatteetaten | NyAnalyse

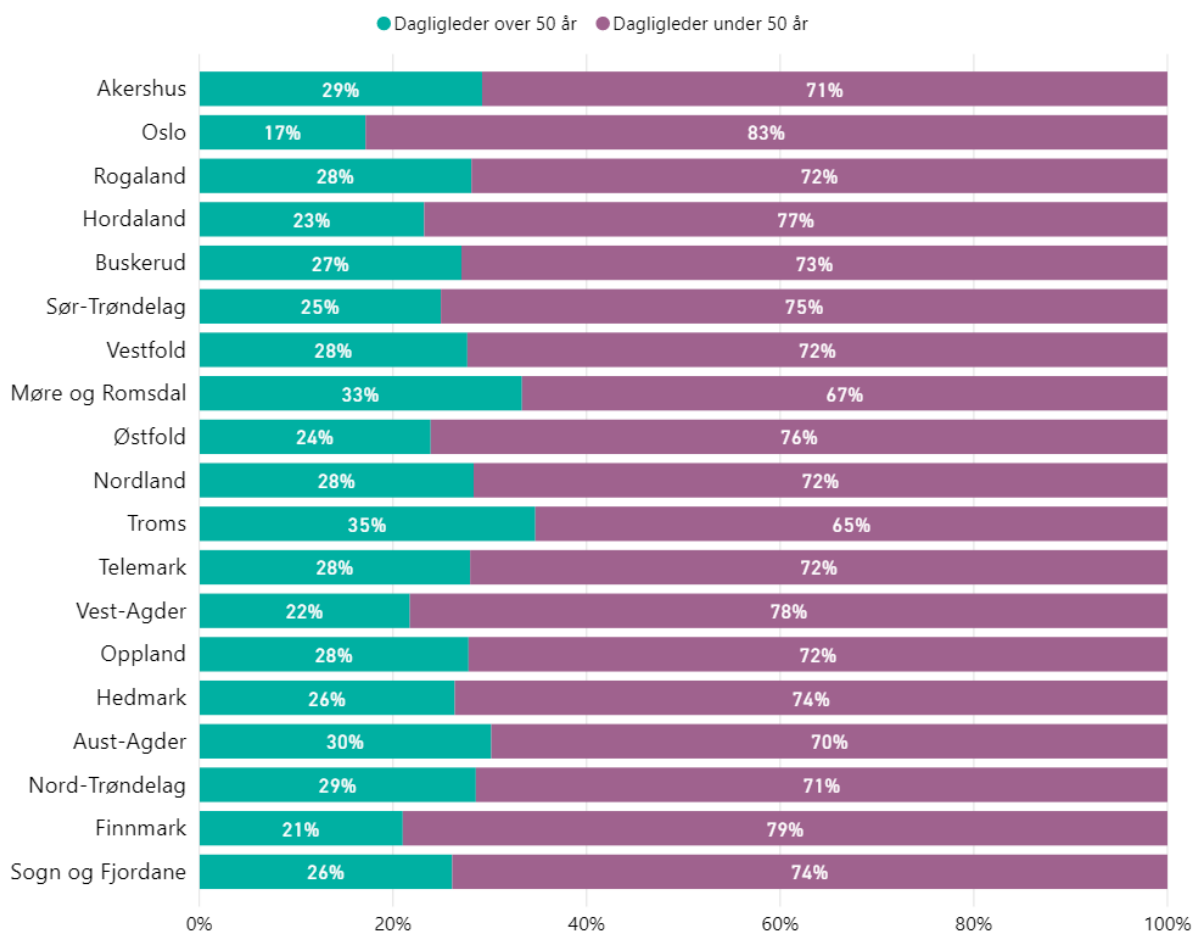
FIGUR 5 HOVEDAKSJONÆRER UNDER 50 ÅR, FORDELT ETTER FYLKE. PROSENTANDEL AV SAMLET FOR HELE LANDET

Kilde: Brønnøysundregisteret | Skatteetaten | NyAnalyse

Figur 6 viser aldersfordelingen av daglige ledere innad i hvert fylke. Troms er fylket med høyest andel daglige ledere over 50 år. Oslo er også byen med lavest andel bedrifter der daglig leder er over 50 år. I 2016 var under to av ti daglige ledere over 50 år blant nyetablerte aksjeselskaper.

FIGUR 6 DAGLIG LEDER FORDELT ETTER ALDERSGRUPPE OG FYLKE. PROSENTANDEL AV TOTALT PER FYLKE.

Kilde: Brønnøysundregisteret | Skatteetaten | NyAnalyse

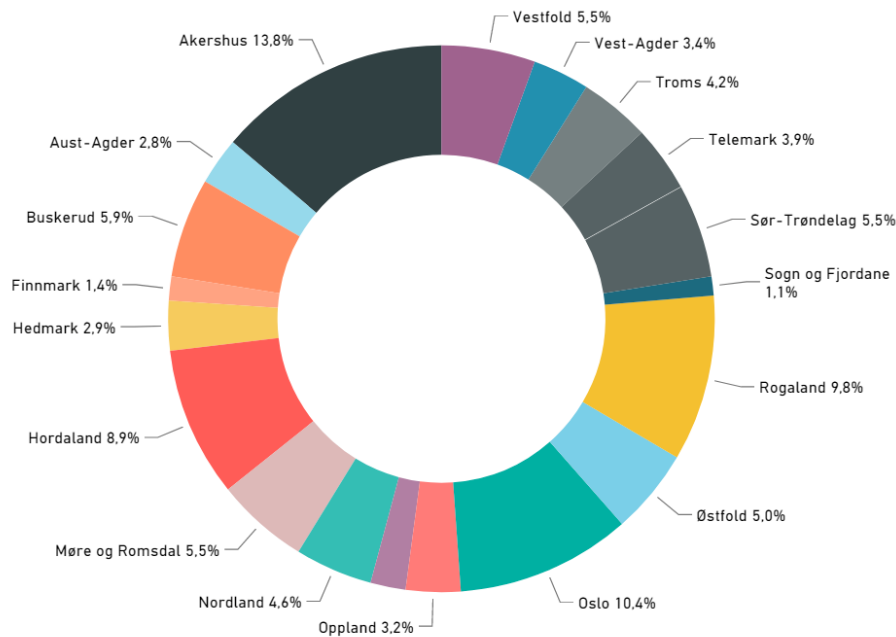
Figur 7 og Figur 8 viser fylkesfordelingen av daglige ledere innad i hver aldersgruppe. I aldersgruppen over 50 år er nesten 14 prosent daglig leder i Akershus. For de over 50 år, er dette dermed fylket med høyest andel daglige ledere. Det er også en relativt stor andel av daglige ledere over 50 år som er daglig leder i Oslo (10 pst), Rogaland (nesten 10 pst) og Hordaland (nesten 9 pst).

SENIOR-GRÜNDERE JUSTERT FOR INNBYGGERTALL

Når vi korrigerer for innbyggertall er det flest senior-gründere i Akershus, Vestfold og Telemark. Færrest er det i Nord-Trøndelag og Sogn og Fjordane.

I vedlegget er det inkludert figurer hvor vi har justert for innbyggertallet i fylkene.

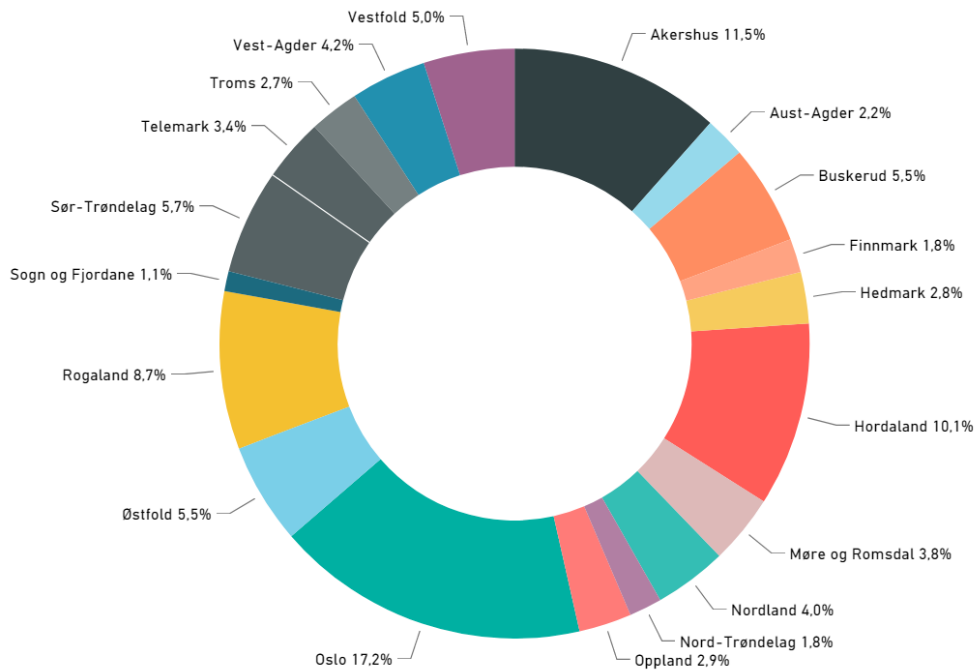
FIGUR 7 DAGLIG LEDER OVER 50 ÅR, FORDELT ETTER FYLKE. PROSENTANDEL AV SAMLET FOR HELE LANDET.

Kilde: Brønnøysundregisteret | Skatteetaten | NyAnalyse

For de noe yngre daglige lederne, er Oslo fylket med høyest andel ledere under 50 år. Over 17 prosent av de under 50 år er daglig leder i Oslo. Omtrent 11 prosent av daglige ledere under 50 år, er det i Akershus. I aldersgruppen under 50 år, er Akershus dermed fylket med nest høyest andel av yngre daglige ledere. Merk at en relativt mindre andel av de yngre, sammenlignet med de eldre, er daglig leder i Akershus.

FIGUR 8 DAGLIG LEDER UNDER 50 ÅR, FORDELT ETTER FYLKE. PROSENTANDEL AV SAMLET FOR HELE LANDET.

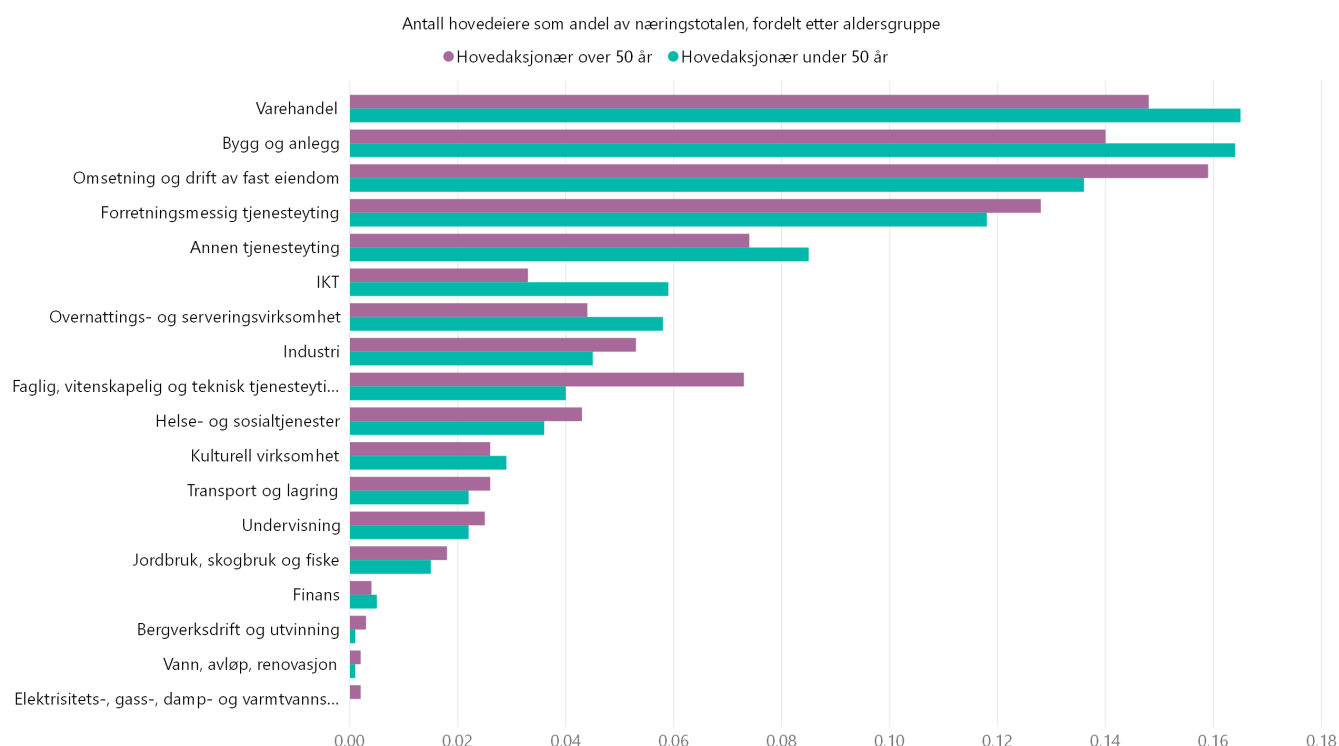
Kilde: Brønnøysundregisteret | Skatteetaten | NyAnalyse

NÆRINGSFORSKJELLER I SENIORGRÜNDERSKAP

Det er noen klare forskjeller på hvilke hovednæringer som er mest vanlig med hensyn til oppstart i Norge (fra utvalget i vår database, 2016).

Figur 9 viser næringsfordelingen innad i hver aldersgruppe. Det vil si fordelingen av eierskap innen de ulike næringene for hver aldersgruppe. I aldersgruppen **over 50 år** er omtrent 16 prosent hovedaksjonærer innen omsetning og drift av fast eiendom. Næringen er dermed den med høyest andel seniorgründere i 2016, når man korrigerer for samlet eierskap. Omtrent 15 prosent av de over 50 år er hovedaksjonærer innen varehandel, mens 14 prosent av seniorgründerne er hovedaksjonærer innen bygge- og anleggsvirksomhet. Det er også verdt å merke seg at en relativt høyere andel av de over 50 år er hovedaksjonærer innen faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting (7,3 pst i aldersgruppen over 50 år mot 4 pst i aldersgruppen under 50 år). I aldersgruppen over 50 år er det også en noe høyere andel som er hovedaksjonærer innen forretningsmessig tjenesteyting, industri og helse- og sosialtjenester.

FIGUR 9 HOVEDAKSJONÆR UNDER 50 ÅR OG OVER 50 ÅR, FORDELT ETTER NÆRING. PROSENTANDEL AV TOTALT FOR ALLE NÆRINGER. 2016

Kilde: Brønnøysundregisteret | Skatteetaten | NyAnalyse

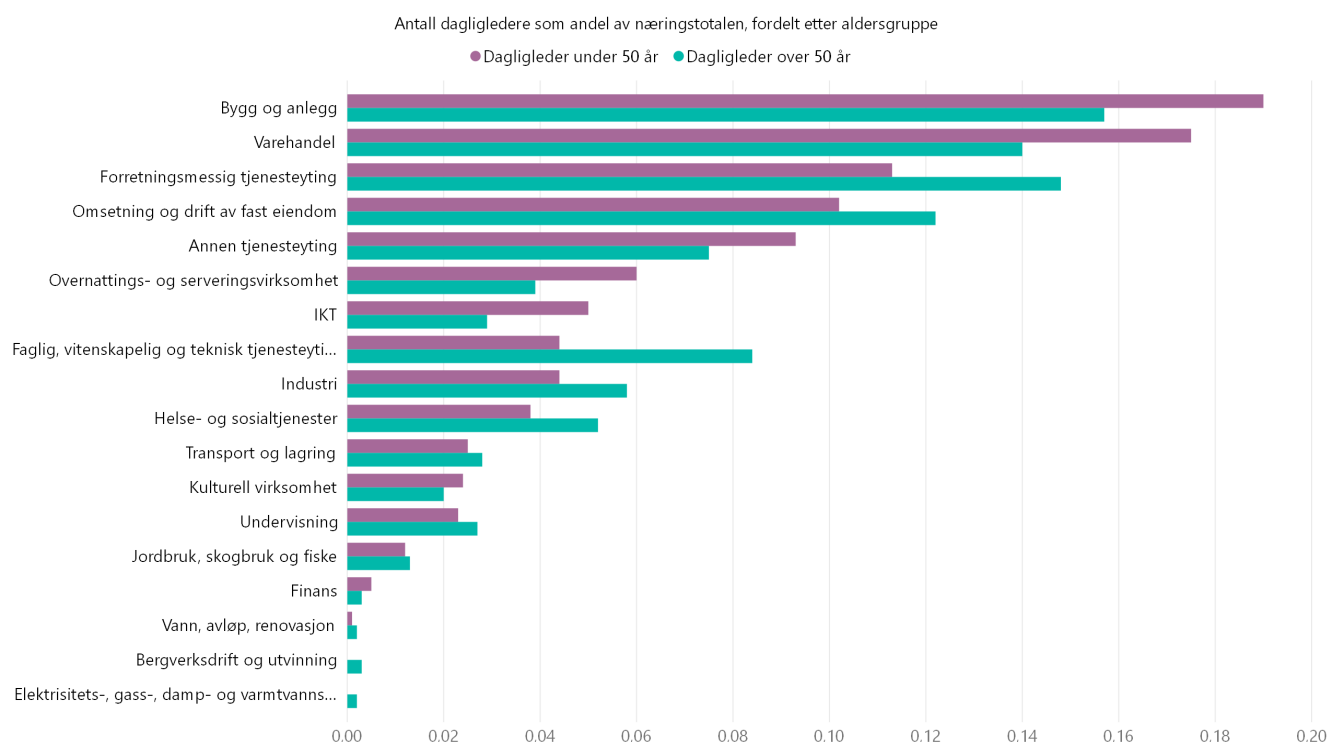
For de yngre gründerne er bygg- og anleggsvirksomhet den største næringen for oppstartere. I aldersgruppen **under 50 år**, er 16,4 prosent hovedaksjonærer innen bygg- og anlegg i 2016. Statistikken viser også at en stor andel av de under 50 år er hovedaksjonærer innen omsetning og drift av fast eiendom. Med en prosentandel på 13,6 prosent er dette næringen med nest høyest andel yngre gründerne. Det er også en relativt stor andel av de yngre gründerne som er hovedaksjonærer innen

forretningsmessig tjenesteyting. I 2016 var nesten 12 prosent av de under 50 hovedaksjonærer innen denne næringen.

Aldersfordelingen blant daglige ledere følger i stor grad aldersfordelingen blant hovedaksjonærene i de ulike næringene, se Figur 10. Nesten 16 prosent i aldersgruppen over 50 år er daglige ledere innen bygg og anlegg. Bygg og anlegg er dermed den næringen med høyest andel daglige ledere over 50 år. Det er også en relativt stor andel av de over 50 år som er daglig leder innen forretningsmessig tjenesteyting (15 pst) og varehandel (14 pst).

Se vedlegg for ytterligere informasjon over aldersfordelingen for de ulike næringene.

FIGUR 10 DAGLIG LEDER UNDER 50 ÅR OG OVER 50 ÅR, FORDELT ETTER NÆRING. PROSENTANDEL AV TOTALT FOR ALLE NÆRINGER. 2016

Kilde: Brønnøysundregisteret | Skatteetaten | NyAnalyse

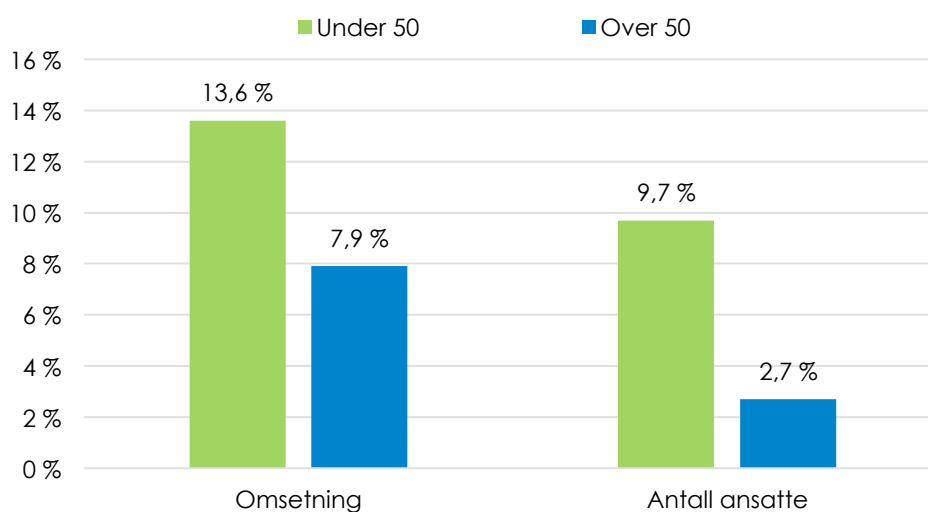
For de under 50 år er det også høyest andel daglige ledere innen bygg og anlegg. I 2016 var 19 prosent av daglige ledere under 50 år innen byggenæringen. Statistikken viser også at en stor andel av de under 50 år er daglig leder innen varehandel (18 pst) og forretningsmessig tjenesteyting (11 pst). Se også tabeller i vedlegg.

ØKONOMISK ANALYSE – VEKST I OMSETNING OG SYSSELSATTE

Følgende avsnitt presenterer beregninger og viktige funn fra vår bedriftsøkonomiske vekstanalyse, der vi har sett på veksten nyetablerte bedrifter har i omsetning og sysselsatte, målt mot alderen på entreprenøren. Vi har sett på bedrifter som startet opp i 2013, men vi beregner vekstrater for perioden 2014-2016. Vi har med andre ord lagt til grunn t+1 driftsår som referansepunkt. Dette er fordi mange bedrifter kan ha startet opp sent på året, og derfor ikke ha noe særlig omsetning. Vi har også tatt ut bedrifter som har større omsetning enn 10 millioner kroner i 2014. Dette er ofte bedrifter som har blitt overtatt av en ny eier, og som derfor faller utenfor kategorien nyetablering. Det er verdt å nevne at det i vårt bedriftsutvalg likevel kan «gjemme» seg nyetablerte bedrifter som skyldes overdragelse.

HOVEDFUNN

- Bedrifter eid av personer under 50 år har høyere årlig vekstrate med hensyn til omsetning og antall ansatte enn bedrifter eid av personer over 50 år.
- Vi finner at bedrifter eid av personer under 50 år hadde en gjennomsnittlig årlig vekstrate på 13,6 prosent med hensyn til omsetning, og en vekstrate på 9,7 prosent med hensyn til antall ansatte.
- Bedrifter eid av personer over 50 år hadde en vekstrate på 7,9 prosent med hensyn til omsetning, og en vekstrate på 2,7 prosent for antall ansatte.
- Tabell 1 viser også årlig gjennomsnittlig vekstrate fordelt etter næring. Vi finner at bedrifter eid av de under 50 har høyere vekstrate sammenliknet med bedrifter eid av de over 50 innen de fleste næringene. Unntaket er for næringene finansierings- og forsikringsvirksomhet, jordbruk, skogbruk og fiske, kulturell virksomhet og for undervisning. Det er likevel noe få observasjoner til å konkludere klart i disse næringene.

Kilde: NyAnalyse

TABELLEN NEDENFOR VISER HVORDAN DE ULIKE NÆRINGENE PRESTERER MED HENSYN TIL OMSETNING OG SYSSELTSATTE, FORDELT ETTER HVORVIDT OPPSTARTER ER OVER ELLER UNDER 50 ÅR.

TABELL 1 ÅRLIG GJ.SNITTLIG VEKST I OMSETNING OG ARBEIDSPLASSE, FORDELT ETTER ALDERSGRUPPE. N=3779 BEDRIFTER SOM STARTET OPP I 2013. VEKST I PERIODEN 2014-2016

Næring	Eier under 50 år			Eier over 50 år		
	Antall	Vekst i omsetning	Vekst i arbeidsplasser	Antall	Vekst i omsetning	Vekst i arbeidsplasser
Annen tjenesteyting	290	7,9 %	10,0 %	97	5,3 %	13,2 %
Bygge- og anleggsvirksomhet	621	19,1 %	22,6 %	165	8,2 %	10,7 %
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	168	-4,8 %	-2,8 %	87	-10,5 %	-10,6 %
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	11	4,2 %	6,6 %	4	205,7 %	199,7 %
Forretningsmessig tjenesteyting	296	2,6 %	11,4 %	146	-3,7 %	2,6 %
Helse- og sosialtjenester	226	5,7 %	8,4 %	99	-0,4 %	1,8 %
Industri	56	9,5 %	14,3 %	39	7,8 %	5,2 %
Informasjon og kommunikasjon	123	1,8 %	9,9 %	36	-15,1 %	4,6 %
Jordbruk, skogbruk og fiske	56	15,1 %	27,1 %	35	19,8 %	21,0 %
Kulturell virksomhet, underholdning og fritidsaktiviteter	53	-2,4 %	5,2 %	15	-10,5 %	43,6 %
Omsetning og drift av fast eiendom	45	20,9 %	33,4 %	30	-2,2 %	7,6 %
Overnattings- og serveringsvirksomhet	189	17,4 %	15,6 %	54	6,9 %	7,5 %
Transport og lagring	117	8,8 %	12,4 %	52	8,5 %	11,6 %
Undervisning	63	4,6 %	14,2 %	39	11,0 %	22,6 %
Varehandel, reparasjon av motorvogner	389	9,9 %	11,7 %	167	2,0 %	6,6 %
Alle næringer (totalt)	2710	13,6 %	9,7 %	1069	7,9 %	2,7 %

Kilde: NyAnalyse

Størrelsen på bedriftsutvalget gjør at statistiske lovmessigheter kan anvendes. Vi kan derfor generalisere funn og resultater til å gjelde for hele populasjonen. Dette gjelder også når vi ser på næringsnivå. Unntaket er næringer der utvalget (antall bedrifter) er lite. Særlig bør man være varsom med å trekke vidtrekkende slutninger for følgende næringer: Kulturell virksomhet, underholdning og fritidsaktiviteter, Fast eiendom, Finans og Undervisning. I analysen har vi tatt ut bedrifter med «eksplosiv» - vekstrate. Dette er ofte bedrifter som starter lavt (f.eks. 1000 kroner i omsetning), og vokser til et høyere nivå (f.eks. 10.000 kroner), men som samlet sett og kvalitativt ikke kan vurderes å ha vokst noe særlig sammenlignet med resten av utvalget. Men når vi beregner i prosent vil disse bedriftene blåse opp tallene. Vi har derfor luket ut bedrifter som i 2014 benyttet seg av færre enn 0,3 årsverk. Årsverk er beregnet ved hjelp av lønnsutgifter slik de fremgår av årsregnskapet og ved hjelp av gjennomsnittlig månedslønn for næringen hentet fra SSB.

HVORDAN LYKKESENIOR-GRÜNDERE SAMMENLIGNET MED ANDRE SOM STARTER EGEN BEDRIFT?

Forskjeller i overlevelse for aksjeselskaper, etter kjønn og alder (SSB)

Fokuset på nyskaping og entreprenørskap har fått et betydelig løft de siste 5 årene. Oljekrisen i 2014 gjorde det nødvendig for mange å prøve lykken som entreprenør. Tiltakene gjennom Innovasjon Norge og de politiske løsningene (bl.a. satsing på samferdsel) hadde også gode virkninger for å holde hjulene i gang. En ny KapitalFunn-ordning med skattefradrag for investeringer i oppstartsselskaper vil også bidra positivt de neste årene.

Regjeringen satser på å gjøre Norge til et bedre gründerland og har pekt på behovet for mer gründerkap blant eldre. Helse- og omsorgsdepartementet har arrangert et seminar om temaet, og rådet tok i etterkant initiativ til et innledende møte med Innovasjon Norge som en oppfølging av seminaret. Denne kartleggingen er en del av dette arbeidet. Eldre kan også brukes som mentorer og premissleverandører for de som allerede er etablert. Kanskje noen også kan etablere «Seniorentreprenørskap» à la «Ungt entreprenørskap»?⁴

Hva vet vi om nyskaping og overlevelsesgraden?

SSBs siste tall for overlevelse av oppstartsbedrifter konkluderer med at kun 27 prosent overlever femårsdagen etter oppstart. På den annen side er overlevelsen for aksjeselskapene langt høyere, rundt 49 prosent. En årsak til dette kan være at man krevde 100.000 kroner i egenkapital ved oppstart for aksjeselskap (nå justert ned til 30.000 kroner), slik at «ideen» som oftest var mer gjennomtenkt. Mange enkeltmannsforetak som starter opp er en følge av arbeidsinnvandring innen bygg & anlegg, og «overlevelsesgrad» blant disse kan ha helt andre årsaker.

Fakta:

- 60 prosent av aksjeselskapene som ble etablert i 2009 overlevde i tre år og 49 prosent overlevde i fem år.
- Hvis vi begrenser oss til nyetablerte aksjeselskaper med ansatte er overlevelsesraten etter tre år 79 prosent og 63 prosent etter fem år.

⁴ Seniorpolitisk redegjørelse fra Statens seniorråd i oktober 2017 http://seniorporten.no/wp-content/uploads/2017/10/Seniorpolitisk_redegjorelse_2014_2017.pdf

LYKKES SENIORER MED OPPSTARTSBEDRIFTER?

Det er svært viktig å se hvordan bedrifters overlevelse utvikler seg over de første leveårene til en oppstarter. I det påfølgende oppsummeres statistikk fra SSB til å belyse dette nærmere. I tabellen nedenfor følger detaljert statistikk om hvor mange aksjeselskaper som klarer seg gjennom de første årene, og dette er sammenliknet mellom aldersgrupper og kjønn. I tabellen nedenfor følger detaljert statistikk over hvor mange aksjeselskaper som klarer seg gjennom de første årene, og dette er sammenliknet mellom aldersgrupper og kjønn.

TABELL 2 OVERLEVELSE AKSJESELSKAPER, FORDELT ETTER ALDERSGRUPPER OG KJØNN. 2009

	Aksjeselskap og allmenne aksjeselskap					
	Antall etablerere	Prosent overlevelse				
	1 år	Antall etablerere	2 år	3 år	4 år	5 år
Kjønn						
I alt	14034	75,6	71,3	63,5	57	51,2
Menn	11449	74,8	70,7	63	56,5	50,8
Kvinner	2585	79,5	73,7	65,8	59,3	53,1
Alder						
Alle aldre	14034	75,6	71,3	63,5	57	51,2
16-24 år	432	75,5	68,8	57,6	50	43,3
25-34 år	2965	79,7	74,6	65	58,1	51,1
35-44 år	4839	76,8	73,1	64,8	58,5	52,7
45-54 år	3510	73,7	68,9	62,6	56,3	51,5
55-66 år	2006	72	68,2	61,8	55,4	50,2
67 år eller eldre	282	63,5	61,7	56,7	50,4	43,6

Kilde: SSB

Oversikten over viser følgende hovedfunn:

Aksjeselskaper som startes av kvinner overlever oftere enn de som startes av menn:

- 53,1 prosent av aksjeselskap startet av kvinner overlever 5 år dagen, mens den ligger på 50,8 prosent blant menn.
- Overlevelse til 3-årsdagen til et aksjeselskap ligger på 65,8 prosent for kvinner og 63 prosent for menn ifølge SSB.

Aldersforskjeller for oppstartere og overlevelse av aksjeselskaper viser følgende:

- Færrest unge oppstartere (16-24 år) klarer å holde bedriften gående i 5 år, med en andel på 43,3 prosent.
- De eldste oppstarterne (67 år+) ligger omtrent på samme nivå, med 43,6 prosentandel som overlever 5 år dagen til bedriften.
- Høyest andel som klarer seg hele femårs-perioden fra oppstart er gruppen 35 - 44 år, med 52,7 prosentandel som overlever.
- Deretter følger gruppen 45- 54 år, med 51,5 prosent overlevelse til femårsdagen til bedriften.
- Også senior-grundere i alderen 55–66 år klarer seg omtrent like bra, med en overlevelse på 50,2 prosent.

Hovedfunn

Ut i fra disse tallene ser vi en tendens til at gründerskap i **aldersgruppen 35-54 år har størst mulighet til å lykkes gjennom de fem første årene.**

Det ser ut til at de «nest yngste» gruppene, 25–44 år, klarer seg best når det gjelder overlevelse til 3 år dagen.

Tall for Senior-gründere spesielt:

- Hele 61,8 prosent av oppstartere av aksjeselskaper som er 55–66 år overlever 3 år dagen.
- Det er 56,7 prosent av seniorer over 67 år som klarer seg gjennom de første 3 årene.
- I mellomgruppen (nesten) senior, 45-54 år, er det 62,6 prosent som overlever i 3 år eller mer.
- Denne tallserien gir ikke svar på hvor mange sysselsatte som følger av gruppens «overlevelse». Her viser vi til gjennomgangen basert på NyAnalyses database.

Andel med vekst i sysselsatte og omsetning

I tabellen under er det fokus på hvor mange nystartede aksjeselskaper som har vekst i ansatte og omsetning etter 5 år. Hvilke aldersgrupper gründere er best her?

TABELL 3 NYSTARTEDE AKSJESELSKAPER MED VEKST I ANTALL ANSATTE OG OMSETNING I PROSENT, FORDELT ETTER KJØNN OG ALDER. 2009

	Aksjeselskaper og allmenne aksjeselskap		
	Antall etablerere	Andel etablerere av foretak med vekst i sysselsetting	Andel etablerere av foretak med vekst i omsetning
Kjønn			
Begge kjønn	7190	52,3	79,1
Menn	5817	51,1	79,8
Kvinner	1373	57,5	76,4
Alder			
Alle aldre	7190	52,3	79,1
16-24 år	187	50,8	78,1
25-34 år	1516	59,9	79,4
35-44 år	2548	54,7	78,8
45-54 år	1808	50,2	80
55-66 år	1008	41,3	77,6

Kilde: SSB, 2017 (Etablerere i nyetablerte foretak med aktivitet etter fem år, etter foretakets vekst i sysselsetting og omsetning).

Hovedfunn fra tabellen:

Omsetning: Menn og seniorer best på omsetning?

- Andel aksjeselskap med vekst i omsetning er høyest for gruppen 45 -54 år (delgruppe av seniorer), med 4 av 5 selskaper eller 80 prosent.
- For gruppen 55-66 år er det noe lavere, med 77,6 prosent, men likevel høyt.
- Menn har høyest andel med vekst i omsetning, med ca. 80 prosent mot drøyt 76 prosent for kvinner.

Ansatte: Kvinner og de unge best på ansatte?

- Andel aksjeselskaper med vekst i sysselsatte er høyest i gruppen 25-34 år med 6 av 10.
- For senior-etablerere er det noe lavere med halvparten for 45-54 åringer som starter eget aksjeselskap.
- Videre er det lavest på andel med vekst i sysselsetting for de eldste som starter AS, med drøyt 4 av 10 (eller 41,3 pst).
- Andel aksjeselskaper med vekst i ansatte er høyest for kvinnelige gründere, med 57,5 prosent sammenliknet med 51,1 prosent for menn som starter AS.

Seniorer lykkes best med enkeltmannsforetak!

Det er noen forskjeller ved å sammenlikne enkeltmannsforetak og aldersbetydningen, ift. for aksjeselskaper. På generell basis overlever langt færre enkeltmannsforetak (21,8 pst) til femårsdagen enn aksjeselskaper (51,2 pst).

TABELL 4 OVERLEVELSESRATE ENKELTMANNSFORETAK, FORDEL ETTER ALDER. 2009

	Personlig eide foretak ¹					
	Antall etablerere	Prosent overlevelse				
	2009	1 år	2 år	3 år	4 år	5 år
Alder						
Alle aldre	29849	41	37,3	30,8	25,6	21,8
16-24 år	4459	34,4	30,8	25,3	20,5	16,8
25-34 år	10710	39,9	36,1	29,4	23,9	19,9
35-44 år	7687	43,9	40,1	32,7	27,4	23,3
45-54 år	4264	42,9	40,1	34	28,7	25,4
55-66 år	2248	44,3	40,7	35,4	31	28,1
67 år eller eldre	481	48,4	41,4	36,8	29,9	26

Kilde: SSB

Fra tabellen over finner vi følgende om overlevelse for personlig eide foretak:

- Det er seniorene i aldersgruppen 55 – 66 år som oftest klarer seg gjennom fem år (28,1 pst. andel).
- Den neste gruppen er oppstartere på 67 år eller eldre med overlevelse på 26 prosent til femårsdagen.
- De yngste har lavest overlevelse med enkeltmannsforetak; 16 -24 åringene med kun 16,8 prosent og 25-34 åringene med 19,9 prosent.
- Et enkeltmannsforetak til en 67-åring (og eldre), har best mulighet til å overleve 3-årsdagen med en andel på hele 36,8 prosent.
- Det er gjennomgående slik at seniorene klarer seg bedre i alle periodene (1-5 år) ad. overlevelse.

En viktig årsak bak at senior-gründere lykkes bedre med enkeltmannsforetak, kan være at motivasjonen til å være selvstendig rådgiver mv. er langt større i siste del av arbeidslivet. Det er også mulig at ny pensjonsordning f.o.m. 2011, som gjør det mulig å kombinere pensjon og arbeid uten avkortning i pensjon, har gjort det mer lukrativt å starte egen bedrift i denne aldersgruppen (etter fylte 62 år).

MER OM NYETABLERINGER ETTER ALDER OG KJØNN

Nyetablering av virksomheter etter alder: Aksjeselskaper i årene 2014 og 2015

En annen tallserie fra SSB viser fordelingen av oppstartere etter alder og kjønn. Det er en viktig og stor gruppe seniorer som starter eget selskap. Mellom 1/3 og 40 prosent avhengig av hvilke aldersinndelinger som benyttes.

I tabellen nedenfor er det oppsummert hvor stor andel av nyetableringer som følger fordelt per aldersgruppe. Det viser seg at aldersgruppen med seniorer står bak en relativt stor andel av nyetableringer av aksjeselskaper i Norge.

TABELL 5 NYETABLERINGER, FORDELT ETTER KJØNN OG ALDER. 2014-2015

	2014			2015 ²		
	Antall etablerere	Andel menn	Andel kvinner	Antall etablerere	Andel menn	Andel kvinner
Alder						
Alle aldre	26 923	100	100	25 793	100	100
16-24 år	1 072 (4%)	3,8	4,6	978 (3,8%)	3,8	3,8
25-44 år	14 300 (53%)	52,2	56,8	13 451 (52,1%)	51,1	56,5
45-66 år	10 780 (40%)	40,9	36,7	10 563 (41%)	41,8	37,6
67 år eller eldre	771 (2,9%)	3,1	1,9	801 (3,1%)	3,4	2,1

Kilde: SSB

Funn om nyetablering av aksjeselskaper og seniorer:

- Rundt 4 av 10 nyetablerte aksjeselskaper er startet av en senior (over 45 år).
- Senior-gruppen er mer aktiv som andel av nyetableringer for menn enn for kvinner.
- 41,8 prosent av mannlige oppstartere av AS er seniorer mellom 46 og 66 år i 2016.
- 37,6 prosent av kvinnelige oppstartere av AS er seniorer mellom 45 og 66 år i 2016.
- For senior-gründere over 67 år er andelen 2 til 3 prosent, og antallet aksjeselskaper som startet opp i 2014 og 2015 var samlet ca. 1.600 bedrifter.

Etableringer av enkeltmannsforetak i 2015

Tabellen nedenfor viser at enkeltmannsforetak i mindre grad er seniorer enn aksjeselskapene som etableres.

TABELL 6 NYETABLERINGER ENKELTMANNSFORETAK OG AKSJESELSKAP. 2015

	2015					
	Enkeltpersonforetak			Andre personlig eide foretak ²		
	Etablerere i alt	Andel menn	Andel kvinner	Etablerere i alt	Andel menn	Andel kvinner
I alt	34 168	100	100	1 654	100	100
Alder						
16-24 år	5 883	17,7	16,4	318	22,9	10,6
25-44 år	19 880	56	61,7	935	54,3	61,9
45-66 år	7 475	22,7	20,5	364	20,5	25,7
67 år eller eldre	926	0,9	1,4	37	2,4	1,8

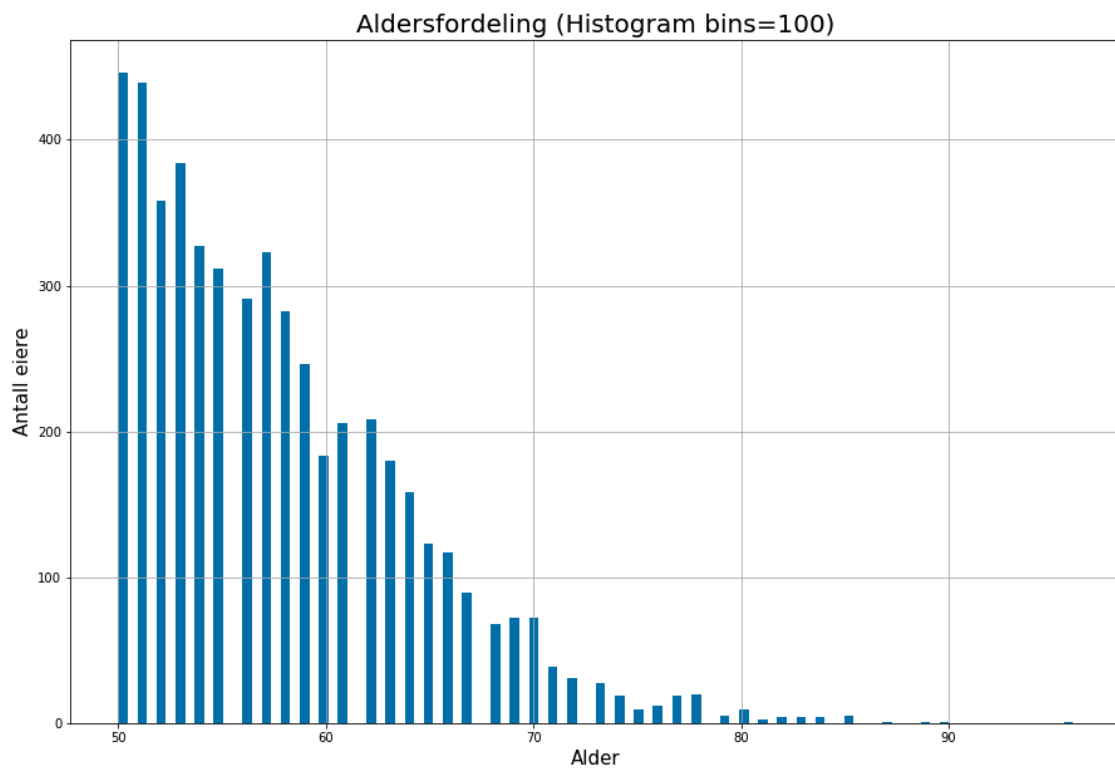
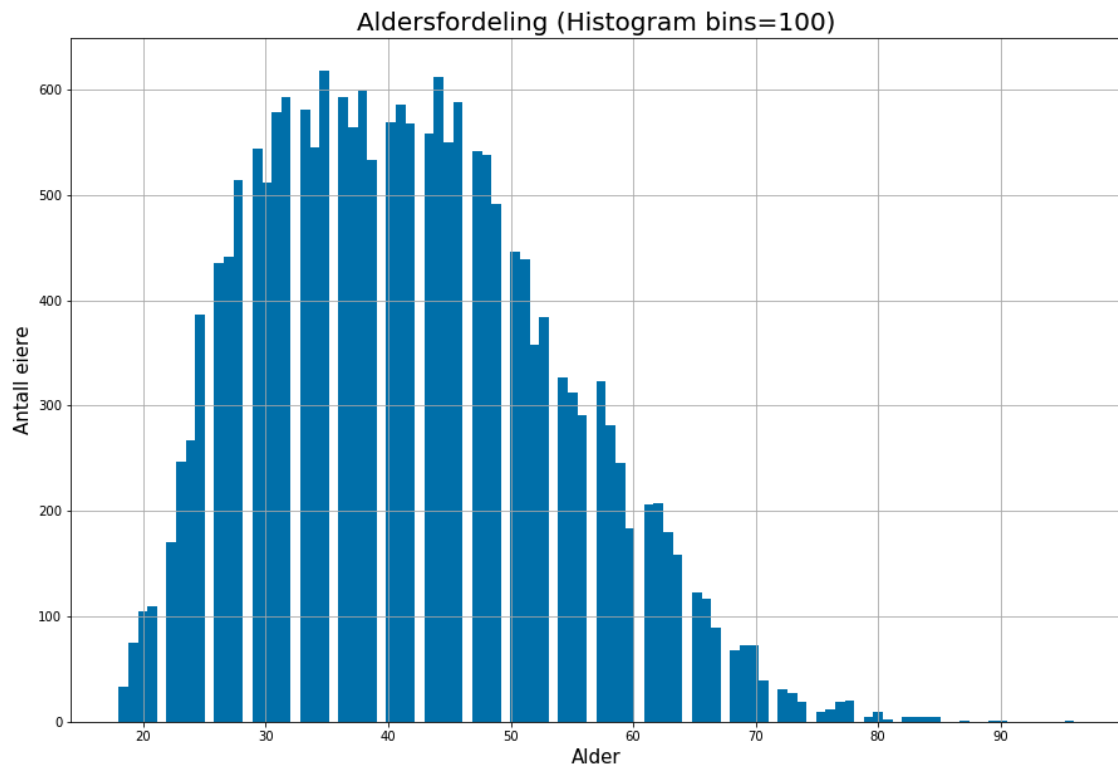
Kilde: SSB

Funn om nyetableringer av enkeltmannsforetak:

- Mellom hver fjerde og hver femte som starter enkeltmannsforetak er over 45 år.
- Det er noen flere menn (22,7 pst) enn kvinner (20,5 pst) som startet enkeltmannsforetak i alderen 45- 67 år eller eldre.
- De eldste senior-gründerne utgjorde rundt 1-2 prosent av oppstartere av enkeltmannsforetak eller andre personlige eide foretak. Antallet lå på ca. 1.000 i 2015.
- Det var ca. 7.800 i alderen 45-66 år som startet som selvstendig næringsdrivende i 2015.

VEDLEGG

VEDLEGG 1 ALDERSFORDELING I ANTALL EIERE I DATABASEN

VEDLEGG 2 ANTALL BEDRIFTER I DATABASEN, FORDELT ETTER ALDER OG FYLKE (2016)

TABELL 7 ANTALL –NYE- BEDRIFTER, FORDELT ETTER ALDERSGRUPPE OG FYLKE. 2016

Fylke	Hovedaksjonær under 50 år	Hovedaksjonær over 50 år	Totalt
Akershus	1 719	685	2 404
Aust-Agder	319	123	442
Buskerud	738	283	1 021
Finnmark	252	68	320
Hedmark	402	152	554
Hordaland	1 521	482	2 003
Møre og Romsdal	562	260	822
Nord-Trøndelag	245	90	335
Nordland	538	205	743
Oppland	429	174	603
Oslo	2 736	627	3 363
Rogaland	1 296	482	1 778
Sogn og Fjordane	161	59	220
Sør-Trøndelag	853	275	1 128
Telemark	477	202	679
Troms	376	176	552
Vest-Agder	603	183	786
Vestfold	658	291	949
Østfold	761	280	1 041
Totalt	14 646	5 097	19 743

Kilde: Brønnøysundregisteret | NyAnalyse

Funn fra tabellen over:

- Tabellen over viser fordelingen i antall bedrifter i de ulike fylkene, fordelt etter alder.
- Antallet og alderssammensetningen gjenspeiler i stor grad innbyggertallet i de respektive fylkene.
- Det er flest hovedeiere i Oslo (3.363), Akershus (2.404) og Hordaland (2.003). Akershus og Oslo er fylkene med flest hovedeiere over 50 år. I 2016 var det 685 hovedeiere over 50 år i Akershus, mens det var 627 hovedeiere over 50 år i Oslo. I tillegg er både Rogaland og Hordaland fylker med relativt mange seniorgründere.
- Fylkene med færrest hovedeiere over 50 år er Sogn og Fjordane (59) og Finnmark (68).
- Det er størst forskjell i antall seniorgründere og gründere under 50 år i henholdsvis Oslo, Akershus, Rogaland og Hordaland.

TABELL 8 ANTALL –NYE- BEDRIFTER DER HOVEDEIER ER OVER 55 ÅR, FORDELT ETTER FYLKE. 2016

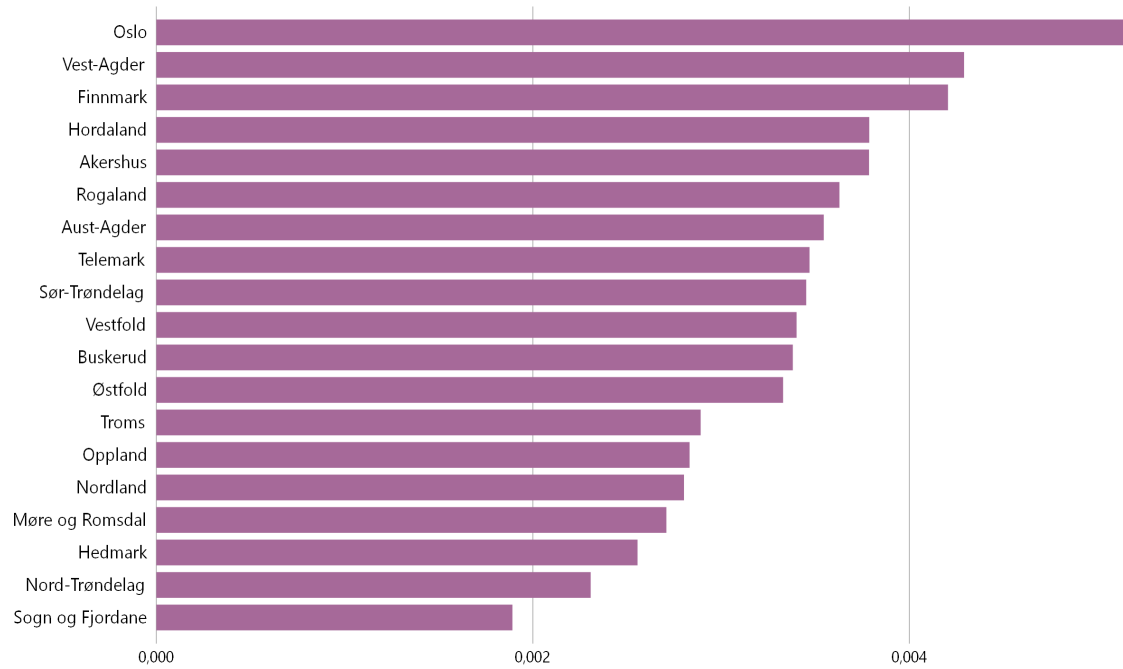
Fylke	Hovedaksjonær over 55 år	Prosentandel (55 år +)
Akershus	396	13 %
Aust-Agder	76	2 %
Buskerud	175	6 %
Finnmark	38	1 %
Hedmark	96	3 %
Hordaland	294	9 %
Møre og Romsdal	161	5 %
Nord-Trøndelag	54	2 %
Nordland	130	4 %
Oppland	113	4 %
Oslo	381	12 %
Rogaland	293	9 %
Sogn og Fjordane	38	1 %
Sør-Trøndelag	179	6 %
Telemark	128	4 %
Troms	112	4 %
Vest-Agder	118	4 %
Vestfold	193	6 %
Østfold	168	5 %
Totalt	3 143	100 %

Kilde: Brønnøysundregisteret | NyAnalyse

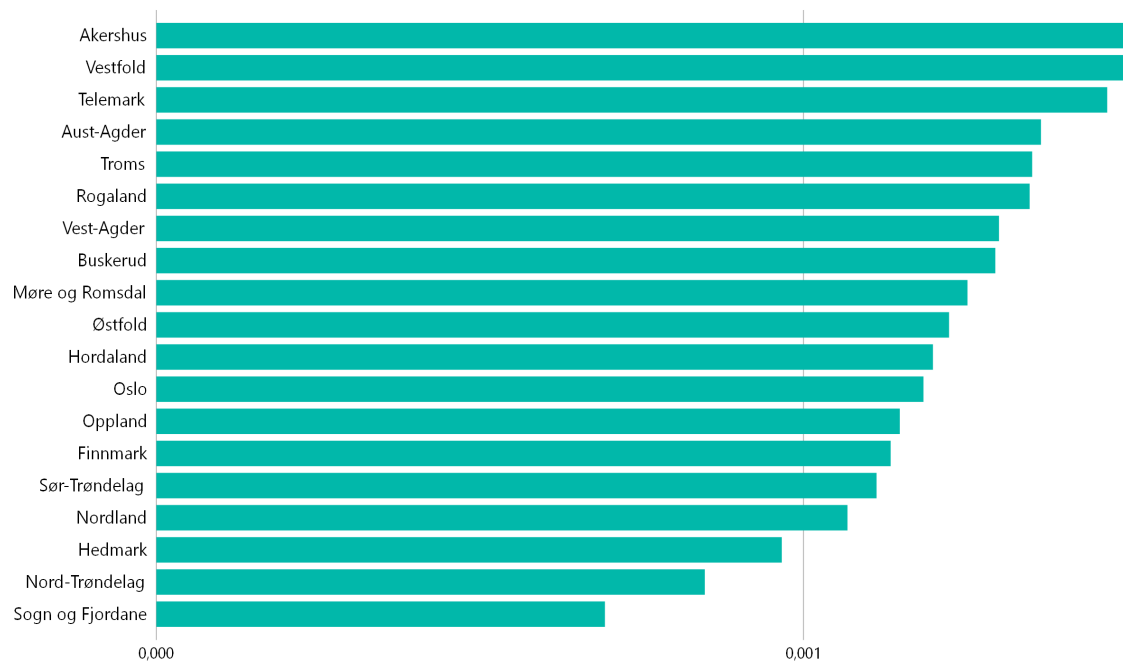
- Tabellen over viser antall bedrifter der hovedeier er over 55 år, fordelt etter fylke.

VEDLEGG 3 HOVEDEIER UNDER/OVER 50 ÅR MÅLT MOT INNBYGGERTALL

Hovedeier under 50 år/innbyggere (18+), fordelt etter fylke.

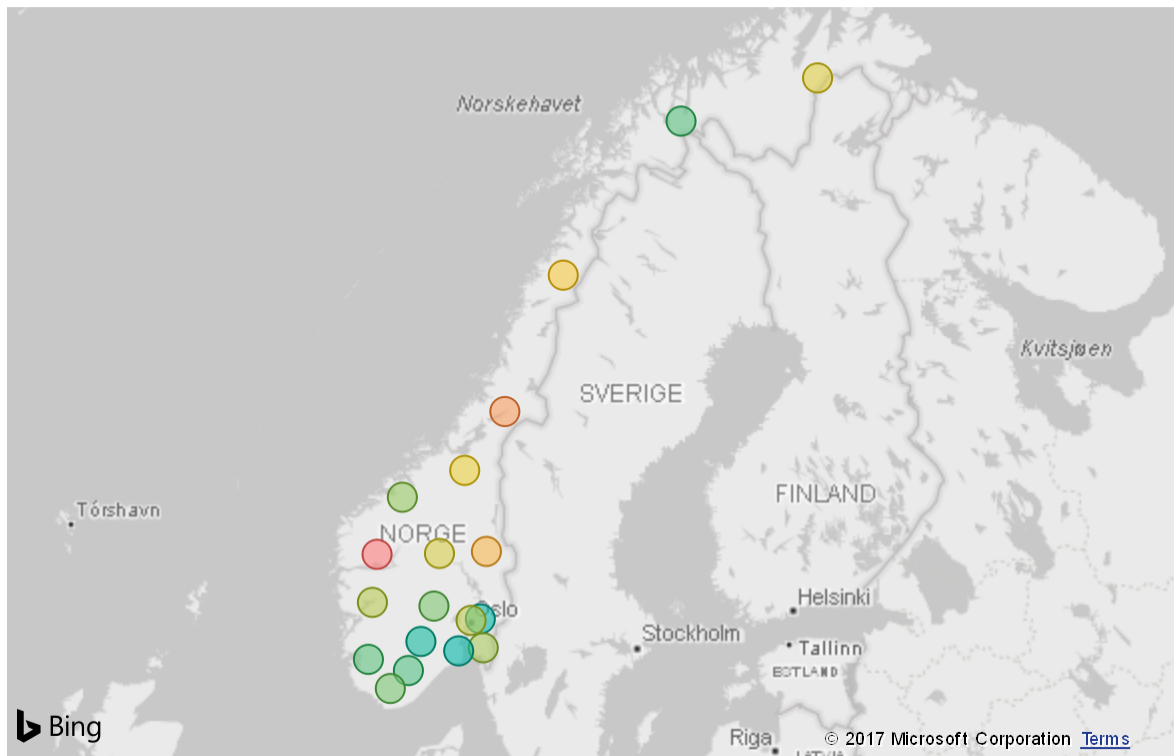

Hovedeier over 50 år/innbyggere (18+), fordelt etter fylke.

Geografisk illustrasjon av hovedeier over 50 år «tetthet»:

Hovedeier over 50 år/innbyggere (18 år+), fordelt etter fylke

- Fargekartet angir antall hovedeiere over 50 år som prosentandel av antall innbyggere over 18 år, fordelt etter fylke.
- Rødt indikerer lav, gul er midt imellom, og grønn indikerer høy.

TABELL 9 ANTALL BEDRIFTER I DATABASEN, FORDELT ETTER ALDER OG HOVEDNÆRING (2016)

Hovednæring (19)	Hovedaksjonær under 50 år	Hovedaksjonær over 50 år	Totalt
Annen tjenesteyting	1 242	377	1 619
Bergverksdrift og utvinning	10	13	23
Bygge- og anleggsvirksomhet	2 403	714	3 117
Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	7	9	16
Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	593	372	965
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	71	20	91
Forretningsmessig tjenesteyting	1 726	653	2 379
Helse- og sosialtjenester	528	219	747
Industri	657	270	927
Informasjon og kommunikasjon	857	166	1 023
Jordbruk, skogbruk og fiske	214	92	306
Kulturell virksomhet, underholdning og fritidsaktiviteter	429	130	559
Omsetning og drift av fast eiendom	1 985	809	2 794
Overnattings- og serveringsvirksomhet	843	225	1 068
Transport og lagring	328	133	461
Undervisning	322	129	451
Vann, avløp, renovasjon	16	12	28
Varehandel, reparasjon av motorvogn	2 415	754	3 169
Totalt	14 646	5 097	19 743

Funn fra tabellen over:

- Antall seniorgründere er høyest innen omsetning og drift av fast eiendom, med 809 hovedeiere over 50 år i 2016. Omsetning og drift av fast eiendom er også blant næringene med høyest antall hovedeiere under 50 år, med 1985 yngre hovedeiere i 2016. Det er også mange eldre hovedaksjonærer innen bygge- og anleggsvirksomhet (754) og innen varehandel (714).
- Det er flest hovedeiere under 50 år i varehandel (2415), og bygg og anlegg (2403).
- Innen finansierings- og forsikringsvirksomhet var det kun 20 hovedeiere over 50 år. Dette gjorde næringen til den med færrest seniorgründere i 2016. Seniorgründerne er også få innen bergverksdrift & utvinning, elektrisitets-, gass-, damp- & varmtvannsforsyning samt innen vann, avløp & renovasjon. Med unntak av finansierings- og forsikringsvirksomhet er dette også næringene der det er svært få gründere under 50 år. Det er også få observasjoner i data.

TABELL 10 ANTALL –NYE- BEDRIFTER I DATABASEN DER HOVEDEIER ER OVER 55 ÅR, FORDELT ETTER HOVEDNÆRING (2016)

Hovednæring (19)	Hovedaksjonær over 55 år	Prosentandel (55 år +)
Annen tjenesteyting	213	6,8 %
Bergverksdrift og utvinning	8	0,3 %
Bygg og anlegg	439	14 %
Kraftforsyning	8	0,3 %
Faglig, vit. og teknisk tjenesteyting	248	7,9 %
Finans	10	0,3 %
Forretningsmessig tj.	411	13,1 %
Helse- og sosialtjenester	151	4,8 %
Industri	169	5,4 %
IKT	102	3,2 %
Jordbruk, skogbruk og fiske	68	2,2 %
Kulturell virksomhet	80	2,5 %
Fast eiendom	499	15,9 %
Overnatting og servering	111	3,5 %
Transport og lagring	86	2,7 %
Undervisning	89	2,8 %
Vann, avløp, renovasjon	7	0,2 %
Varehandel	444	14,1 %
Totalt	3143	100 %

- Tabell 10 over viser antall bedrifter der hovedeier er over 55 år, fordelt etter hovednæring (21 inndeling).

TABELL 11 DESKRIPTIV STATISTIKK FOR BEDRIFTSUTVALG SAMLET (VEKSTANALYSE). 2014-2016

Statistikkvariabel	Antall	Gjennomsnitt	Std.	Min	25%	50%	75%	Maks
Født	3779	1970	11	1935	1962	1970	1978	1997
Alder 2013	3779	43	11	16	35	43	51	78
Antall ansatte 2016	3779	4,2	6,1	0	1	2	5	102
Sum Driftsinntekter 2016	3779	2 864 663	3 363 713	0	943 000	1 876 000	3 745 000	63 419 000
Vekst i omsetning 2014-2016	3779	23,9 %	109,2 %	-100,0 %	-18,3 %	7,8 %	41,2 %	1838,6 %
Vekst i antall årsverk 2014-2016	3779	15,4 %	98,9 %	-100,0 %	-27,1 %	2,0 %	35,7 %	1483,2 %

Kilde: NyAnalyse

TABELL 12 DESKRIPTIV STATISTIKK FOR BEDRIFTSUTVALG (HOVEDEIER OVER 50 ÅR). 2014-2016

Statistikkvariabel	Antall	Gjennomsnitt	Std.	Min.	25%	50%	75%	Max.
Født	1069	1957	5	1935	1953	1958	1961	1963
Alder 2013	1069	56	5	50	52	55	60	78
Antall ansatte 2016	1069	3,7	5,2	0,0	1,0	2,0	4,0	65,0
Sum Driftsinntekter 2016	1069	2 574 312	2 539 449	0	909 000	1 737 000	3 503 000	21 995 000
Vekst i omsetning 2014-2016	1069	15,7 %	100,4 %	-100,0 %	-21,0 %	4,5 %	30,7 %	1335,0 %
Vekst i antall årsverk 2014-2016	1069	5,4 %	90,6 %	-100,0 %	-29,6 %	-1,9 %	23,7 %	1455,3 %

Kilde: NyAnalyse

TABELL 13 DESKRIPTIV STATISTIKK FOR BEDRIFTSUTVALG (HOVEDEIER UNDER 50 ÅR). 2014-2016

Statistikkvariabel	Antall	Gjennomsnitt	Std.	Min.	25%	50%	75%	Max.
Født	2710	1975	7	1964	1969	1975	1981	1997
Alder 2013	2710	38	7	16	32	38	44	49
Antall ansatte 2016	2710	4,4	6,5	0	1	2	6	102
Sum Driftsinntekter 2016	2710	2 979 196	3 631 891	0	967 500	1 936 500	3 830 000	63 419 000
Vekst i omsetning 2014-2016	2710	27,2 %	112,3 %	-100,0 %	-16,8 %	9,7 %	45,0 %	1838,6 %
Vekst i antall årsverk 2014-2016	2710	19,3 %	101,8 %	-100,0 %	-25,5 %	4,1 %	42,6 %	1483,2 %

Kilde: NyAnalyse

TABELL 14 REGIONANALYSEN (OVERLEVELSESGRAD AKSJESELSKAPER) – RANKING 3 ÅR

Fylke	Antall nyetablerte	Antall nyetablerte	Andel AS med ansatte	Andel AS med ansatte
	AS i 2009	AS, 2009 med ansatte	Overlevelse - 3 år (prosent)	Overlevelse - 5 år (prosent)
Vest-Agder	465	119	71 (Nr. 19)	57
Møre og Romsdal	522	121	72 (Nr. 18)	58
Nordland	393	94	73 (Nr. 17)	60
Sør-Trøndelag	539	135	74	56
Vestfold	479	146	75	60
Buskerud	490	115	77	61
Akershus	1072	245	79	67
Oslo	1892	425	79	65
Hedmark	259	81	80	68
Sogn og Fjordane	184	42	81	67
Finnmark	129	52	81	69
Telemark	293	72	82	69
Aust-Agder	242	56	82	61
Hordaland	1190	245	82	65
Østfold	434	116	83	63
Troms	272	63	83	67
Nord-Trøndelag	241	67	84 (nr 3)	63
Oppland	262	73	86 (nr 1)	62
Rogaland	988	241	86 (nr 1)	66
Hele landet	10349	2509	79	63

Funn fra fylkesinndeling:

- I tabell over er det rangert hvor stor andel som overlever 3 ÅRSDAGEN for aksjeselskaper med ansatte. **Rogaland og Oppland** er best på indikatoren med 86 % overlevelse.
- **Vest-Agder og Møre & Romsdal** er dårligst på 3 års overlevelse basert på SSBs grunnlagstall med hhv. 71 og 72 % overlevelse.

TABELL 15 REGIONALANALYSEN (OVERLEVELSESGRAD AKSJESELSKAPER) – RANKING 5 ÅR

Fylke	Antall nyetablerte	Antall nyetablerte	Andel AS med ansatte	Andel AS med ansatte
	AS i 2009	AS, 2009 med ansatte	som overlevde 3 år (prosent)	som overlevde i 5 år (prosent)
Sør-Trøndelag	539	135	74	56 (Nr 19)
Vest-Agder	465	119	71	57 (Nr 18)
Møre og Romsdal	522	121	72	58 (Nr 17)
Nordland	393	94	73	60
Vestfold	479	146	75	60
Buskerud	490	115	77	61
Aust-Agder	242	56	82	61
Oppland	262	73	86	62
Østfold	434	116	83	63
Nord-Trøndelag	241	67	84	63
Oslo	1892	425	79	65
Hordaland	1190	245	82	65
Rogaland	988	241	86	66
Akershus	1072	245	79	67
Sogn og Fjordane	184	42	81	67
Troms	272	63	83	67
Hedmark	259	81	80	68 (Nr 3)
Finnmark	129	52	81	69 (Nr 1)
Telemark	293	72	82	69 (Nr 1)
Hele landet	10349	2509	79	63

Funn fra fylkesinndeling:

- I tabellen over er det rangert hvor stor andel som overlever 5 ÅRSDAGEN blant aksjeselskaper med ansatte. **Telemark og Finnmark** er best her med 69 % overlevelse.
- **Sør-Trøndelag og Vest-Agder** gjør det svakest med overlevelsesandel etter 5 år på hhv. 56 og 57 %.

Grunnlagstall

- Årsregnskapet for 2016 alle bedriftene i vår database er hentet fra Regnskapstall.no, som igjen har hentet tallene sine fra Brønnøysundregistrene.
- Tall på overlevelse, innbyggere mv. er hentet fra Statistisk sentralbyrå.

NyAnalyse

Besøksadresse: Oscarsgate 27, 0352 Oslo

E-post: rs@nyanalyse.no

Hjemmeside: www.nyanalyse.no